

UCHWAŁA Nr XLVIII/1055/13
RADY MIASTA BYDGOSZCZY
z dnia 27 listopada 2013 r.

w sprawie przyjęcia informacji o realizacji projektu systemowego
„Krok do przodu” realizowanego przez Miejski Ośrodek
Pomocy Społecznej

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595, poz. 645) oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz.182, poz.509) oraz Uchwały Nr XLV/638/09 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2009 – 2015

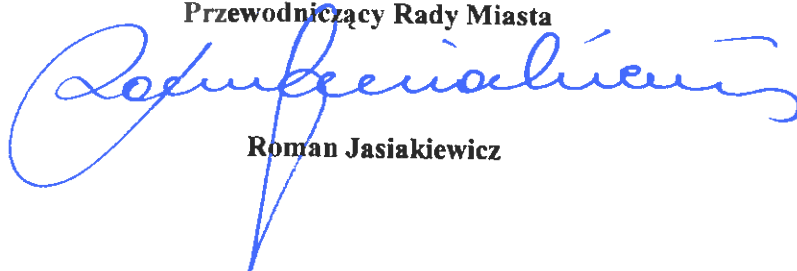
uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Informację o realizacji projektu systemowego „Krok do przodu” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bydgoszczy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Roman Jasiakiewicz

Uzasadnienie

Realizacja projektu systemowego „Krok do przodu” jest propozycją ukierunkowaną na usamodzielnienie poprzez integrację społeczną i zawodową bezrobotnych, podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy. Jest on realizowany przez 6 Rejonowych Ośrodków Pomocy Społecznej w Bydgoszczy i skierowany jest w szczególności do tych osób, które korzystają z pomocy społecznej i są szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym.

Projekt realizowany jest za pomocą takich narzędzi jak kontrakty socjalne i umowy w ramach Programu Aktywności Lokalnej (PAL) i obejmuje działania z zakresu aktywizacji edukacyjnej, jak również szeroko rozumianej edukacji społecznej, zdrowotnej i zawodowej. Program Aktywności Lokalnej obejmujący lata 2009 – 2015, został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy i wdrożony do realizacji Uchwałą Nr XLV/638/09 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 1 kwietnia 2009 r. Projekt ten wpłynie na jakość świadczonej pomocy dla tej grupy osób, ale przede wszystkim spowoduje ich powrót do uczestnictwa w życiu społecznym.

Uchwała nie wywołuje skutków finansowych. Informacja stanowiąca załącznik do niniejszej uchwały służy przedstawieniu osiągniętych rezultatów realizacji projektu systemowego „Krok do przodu” w latach 2008-2013.

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy
Renata Dobińska

Informacja o realizacji projektu systemowego „Krok do przodu”

Projekt systemowy „Krok do przodu” realizowany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od 2008r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, PRIORYTET VII, Poddziałanie 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”.

Głównym celem projektu jest aktywizacja osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, świadczeniobiorców pomocy społecznej w taki sposób, aby wyzwolić w nich motywację do zmian i chęci przełamania barier w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych (rodzica, członka rodziny, pracownika, członka społeczności lokalnej). Udział w tym projekcie ma doprowadzić podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do usamodzielnienia się poprzez integrację społeczną i zawodową.

Cele szczegółowe projektu:

- ukształtowanie postaw i umiejętności społecznych uczestników projektu, które umożliwią przełamanie barier i będą fundamentem do osiągnięcia kolejnych celów,
- kształtowanie prawidłowych postaw i ról społecznych w rodzinie i środowisku lokalnym,
- zdobycie kompetencji kluczowych, nie związanych z konkretnym zawodem, ale ogólnie wymaganych na rynku pracy,
- wyrobienie nawyku pracy poprzez prace społecznie użyteczne,
- teoretyczne i praktyczne przygotowanie beneficjentów do zawodu poprzez doradztwo i szkolenia zawodowe.

Grupę docelową stanowią kobiety i mężczyźni zagrożeni wykluczeniem społecznym, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, bezrobotni lub nieaktywni zawodowo w wieku aktywności zawodowej, a także ich rodziny, w których występuje problemy m.in. bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niepełnosprawność, niezaradność w prowadzeniu gospodarstw domowych, uzależnienie, współuzależnienie, przemoc domowa itp. Zgodnie z przyjętymi kryteriami rekrutacji, są to osoby dodatkowo charakteryzujące się niskimi lub nieaktualnymi kwalifikacjami zawodowymi, wysokim deficytem kluczowych umiejętności psychospołecznych, niską samooceną, brakiem motywacji oraz umiejętności komunikacji interpersonalnej.

Wartość projektu i okresy jego realizacji:

ROK	WARTOŚĆ PROJEKTU	ILOŚĆ OSÓB OBJĘTYCH PROJEKTEM (W TYM KOBIET)
2008	910.597,88	137 (K 106)
2009	1.941.191,91	236 (K 189)
2010	1.851.328,04	547 (K 399)
2011	2.237.541,00	712 (K 466)
2012	2.140.826,54	682 (K 413)
2013(plan)	2.358.140,10	566 (K 366)
OGÓLEM	11.439.625,47	2 880 (K 1939)

Obecna edycja realizowana jest do 31 grudnia 2013r. i podane wartości odnoszą się jedynie do planów projektowych.

Projekt realizowany jest za pomocą takich narzędzi jak:

- **kontrakty socjalne**
- umowy w ramach **Programu Aktywności Lokalnej (PAL)**.

W ramach obu w/w narzędzi realizowane są instrumenty aktywnej integracji (aktywizacja edukacyjna, społeczna, zdrowotna i zawodowa), natomiast w ramach PAL również działania o charakterze środowiskowym (spotkania edukacyjne, seminaria, debaty, imprezy integracyjne, konferencje, publikacje biuletynów).

W celu ukształtowania postaw i umiejętności społecznych, zawodowych, jak również nabycia kompetencji kluczowych, które są fundamentem do zmian oraz osiągania kolejnych celów, uczestnicy projektu biorą udział w profesjonalnych blokach warsztatowych, szkoleniach w ramach **kontraktów socjalnych** czy też w **Programie Aktywności Lokalnej**.

Działania zaplanowane w trakcie realizacji projektu są dostosowywane do grupy docelowej i obejmują m.in.:

- blok warsztatów psychologicznych: warsztat integracji grupowej, warsztaty tematyczne dla grup z problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych np. szkoła dla rodziców, edukacja w zakresie uzależnienia i współzależnienia, przemoc w rodzinie, diagnozowanie własnych obszarów problemowych i motywowanie do zmian itp..
- trening umiejętności i kompetencji społecznych,
- indywidualne poradnictwo psychologiczne w zakresie podnoszenia kompetencji życiowych,

- warsztaty kreacji wizerunku pracownika,
- doradztwo zawodowe i opracowywanie Indywidualnych Planów Działań (IPD),
- konsultacje z zakresu praktycznego poszukiwania pracy,
- samopomocowe grupy wsparcia,
- kursy językowe oraz komputerowy,
- uzupełnienie wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym,
- doradztwo z prawa pracy,
- szkolenia zawodowe,
- moduł skierowany do rodzin dotkniętych niepełnosprawnością (z dziećmi niepełnosprawnymi) obejmujący: trening umiejętności wychowawczych, trening kreatywności, poradnictwo społeczne – prawne i medyczne, zajęcia terapeutyczne (dogoterapia, arteterapia, kynoterapia) i ćw. fizyczno-korekcyjne (również w formie kilkunastodniowych warsztatów wyjazdowych) oraz do dorosłych osób niepełnosprawnych w postaci 3-miesięcznych warsztatów,
- zajęcia socjoterapeutyczne skierowane do młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych w formie warsztatów wyjazdowych mieszczących się w zakresie podnoszenia kompetencji społecznych; warsztaty psychospołeczno-edukacyjne,
- terapia dla współuzależnionych,
- Konferencja Grupy Rodziny (KGR) oraz wsparcie asystenta rodzinnego,
- uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej (KIS) i Centrum Integracji Społecznej (CIS).

W celu zapobiegania marginalizacji **rodzin i dzieci** wychowujących się w tych rodzinach w ramach projektu systemowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej „Krok do przodu” zaplanowano działania w formie wsparcia **asystenta rodzinnego** (od 2008) oraz **Konferencji Grupy Rodzinnej** – od 2010r. (m.in. dla rodzin niepełnych, wielodzietnych, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, obciążonych niepełnosprawnością członka rodziny itp.).

W latach 2008-2013 asystenturą objętych zostało **165 rodzin** (wychowujących **493 dzieci**). Zadaniem asystenta rodzinnego było:

- poznanie rodziny, jej problemów w celu postawienia diagnozy,
- opracowanie planu pomocy rodzinie przy jej aktywnym udziale,
- uświadomienie rodzinie jej problemów oraz wskazanie możliwości ich rozwiązania,
- pomoc w nabyciu umiejętności racjonalnego gospodarowania własnymi zasobami finansowymi i prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- uświadomienie rodzinie pełnienia prawidłowych ról społecznych oraz nabycie umiejętności ich godzenia,
- wspieranie rodziny w uzyskaniu zatrudnienia również poprzez zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych,
- nawiązanie współpracy z innymi instytucjami, organizacjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoła, kurator, służba zdrowia, placówki udzielające pozaszkolnego wsparcia dziecku),
- pomoc w rozwoju edukacyjnym,

- nauka gospodarowania czasem wolnym w celu integracji wszystkich członków rodziny.

Jedną z nowszych metod pracy z rodziną jest Konferencja Grupy Rodzinnej (KGR), która polega na spotkaniu jak największej liczby członków rodziny (rodziców, dziadków, kuzynów) i osób bliskich dla rodziny (przyjaciele, zaprzyjaźnieni sąsiedzi itp.) w celu próby rozwiązania problemu jaki się w niej pojawił. Jest szansą daną rodzinie, jako pierwszej instytucji odpowiedzialnej za nią samą, na podjęcie samodzielnej próby zmierzenia się z problemem, często przed ingerencją ze strony pomocy społecznej. KGR ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa przede wszystkim dzieciom, ale także osobom młodym, starszym, chorym. Metoda zakłada uwzględnianie w procesie pomocowym udziału szerszego środowiska społecznego, opiera się na założeniu, że rodzina jest najbardziej kompetentna by sobie pomóc. KGR ma za zadanie wyzwolić działanie oparte na więziach emocjonalnych obecnych w każdej rodzinie.

W ramach projektu systemowego „Krok do przodu” w przeciągu 3 lat (2010-2012) zrealizowano 28 Konferencji Grupy Rodzinnej. W 2013r. planuje się przeprowadzenie kolejnych 6 KGR.

Etapy realizacji KGR:

1. Zgłoszenie rodziny przez pracownika socjalnego do Centrum KGR i wyznaczenie koordynatora;
2. Przygotowanie bezpośrednio do KGR – ustalenie listy osób uczestniczących w KGR, zapoznanie uczestnika i jego rodziny z zasadami, celami spotkania, przygotowanie osoby zgłaszającej do prezentacji problemu, zaproszenie specjalistów;
3. Konferencja Grupy Rodzinnej – spotkanie rodziny (prezentacja problemu i możliwości pomocy, samodzielna próba opracowania planu rozwiązania problemu przez rodzinę);
4. Zakończenie KGR – realizacja postanowień planu pomocy i monitoring jego realizacji.

Ważnym efektem wdrażania w/w metod wspierania rodziny było uniknięcie umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub takie ukierunkowanie działań rodziny, by spowodować powrót dzieci do ich naturalnego środowiska rodzinnego. Metody te miały wpływ na usamodzielnienie rodzin w podejmowaniu decyzji w codziennym życiu, wzmocnienie roli rodzicielskiej oraz zmianę postaw wszystkich członków rodziny.

Wsparciem w projekcie systemowym „Krok do przodu” objęta została także **młodzież od 15r.ż.**, w tym młodzież z placówek opiekuńczo-wychowawczych, usamodzielniani wychowankowie.

W 2010 roku jedną z grup docelowych stanowiła młodzież z placówek opiekuńczo-wychowawczych (19 osób, w tym 9 dziewcząt i 10 chłopców), dla której zorganizowano wyjazdowe warsztaty socjoterapeutyczne oraz możliwość uczestnictwa w samopomocowych grupach wsparcia. Osoby te wykazują deficyty w zakresie:

- prawidłowej komunikacji społecznej,

- umiejętności społecznych,
- wiedzy o otaczającym je środowisku lokalnym,
- prawidłowego wypełniania ról społecznych,
- znajomości konstruktywnych form spędzania czasu wolnego (np. wolontariat, sport, ukazywanie różnych zainteresowań).

Stąd też zajęcia socjoterapeutyczne stały się okazją do wypróbowania i wyćwiczenia nowych sposobów zachowania oraz do nabycia nowych umiejętności, zwłaszcza interpersonalnych. Chodzi tu o takie umiejętności jak asertywność, podejmowanie decyzji, radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, poszukiwanie wsparcia i pomocy.

W 2011 roku wsparciem objęto młodzież z deficytem edukacyjnym, w tym również z placówek opiekuńczo-wychowawczych (43 osoby – 24 dz. i 19 ch.). Dla tej grupy młodzieży zorganizowano warsztaty edukacyjno-psychologiczne, które miały na celu poprawę samooceny i wzrost motywacji do aktywnego działania na rynku pracy, poprawę umiejętności interpersonalnych, zmniejszenie barier przyczyniających się do izolacji społeczno-zawodowej, a także nabycie umiejętności efektywnego uczenia się i rozwoju kreatywności, podniesienie umiejętności obsługi komputera oraz poznanie podstaw języka angielskiego do komunikacji z innymi ludźmi.

W latach 2012-2013 w ramach projektu zorganizowano warsztaty psychospołeczno-edukacyjne dla 30 podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych, usamodzielniających się wychowanków. Poprzez warsztaty uczestnicy nabyli umiejętności interpersonalne, budowania wzajemnego zaufania i poczucia własnej wartości, zdobyli praktyczne umiejętności z obszaru poprawnych zasad komunikowania się z innymi ludźmi. Warsztat rozwoju osobistego umożliwił wychowankom wyrażanie własnych emocji i rozpoznawanie ich u innych, zadbanie o swój własny wizerunek – autoprezentację.

W ramach projektu „Krok do przodu” od 2008 r. wsparciem objęte były również **dorośle osoby niepełnosprawne** oraz od 2010r. **rodziny dotknięte niepełnosprawnością** (dzieci z niepełnosprawnością i ich rodzice/opiekunowie, a także rodzeństwo).

Niepełnosprawność powoduje ograniczenia w sferze aktywności społeczno-kulturalno-zawodowej i w konsekwencji naraża takie osoby w większym stopniu na izolację i wykluczenie społeczne. W przypadku rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi głównym problemem jest poczucie alienacji w radzeniu sobie z trudnościami dnia codziennego, m.in. ograniczenia w sferze aktywności społecznej, jak również zawodowej związanej z koniecznością rezygnacji z pracy z uwagi na opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym.

Działania dla rodzin dotkniętych niepełnosprawnością obejmowały trening umiejętności wychowawczych, trening kreatywności, poradnictwo społeczno-prawne i medyczne, różnego rodzaju zajęcia terapeutyczne dla dzieci (dogoterapia, arteterapia, kynoterapia) i ćwiczenia fizyczno-korekcyjne.

Z kolei dla dorosłych osób niepełnosprawnych w 2008 i 2009 roku w ramach projektu sfinansowano turnusy rehabilitacyjne, natomiast w latach 2011-2013 roku zorganizowano

warsztaty edukacyjno – terapeutyczne (osoby niepełnosprawne z deficytem intelektualnym, zaburzeniami psychicznymi i innymi niepełnosprawnościami). Zajęcia obejmowały wyjazd integracyjny, zdobywanie umiejętności życiowych z zakresu samoobsługi oraz higieny osobistej, komunikowanie swoich potrzeb otoczeniu, komunikacja niewerbalna, inicjowanie i podtrzymywanie kontaktów międzyludzkich, trening umiejętności koncentracji uwagi i redukcji napięcia psychofizycznego oraz indywidualne sesje terapeutyczne.

Celem uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym była natomiast ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, m.in. poprzez nawiązywanie kontaktów społecznych, realizowanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Kolejne narzędzie wykorzystywane w realizacji projektu systemowego to **Program Aktywności Lokalnej (PAL)** realizowany poprzez działania o charakterze środowiskowym.

Przy wyborze uczestników Programu Aktywności Lokalnej, rejonowe ośrodki pomocy społecznej kierują się wskaźnikiem występowania skumulowanych problemów w danym środowisku lokalnym, bądź biorą pod uwagę grupą zagrożoną jednym z występujących problemów.

W okresie 6 lat realizacji projektu w/w programem objęto następujące obszary Bydgoszczy: Siernieczko, Stary Fordon, Jachcice/Piaski, Szwederowo, Łęgnowo, Kapuściska, ul. Przemysłowa (bloki socjalne), „Londynek”, Okole lub grupy problemowe: kobiety przebywające w Schronisku dla kobiet i matek samotnie wychowujących dzieci, rodziny doświadczające przemocy, rodziny dysfunkcyjne, osoby niepełnosprawne, młodzież zagrożoną wykluczeniem społecznym, bezrobotnych mężczyzn w wieku aktywności zawodowej, kobiety niezaradne życiowo itp.

Celem działań PAL jest tworzenie poczucia przynależności zarówno do swojego miejsca zamieszkania, lokalnej grupy oraz uruchomienie zbiorowych strategii w pomaganiu sobie nawzajem.

Za zrealizowanie zaplanowanej ścieżki i systematyczny udział w działaniach projektowych beneficjenci mają możliwość uczestniczenia w:

- kursach językowych (angielski/niemiecki),
- kursach komputerowych,
- szkoleniach zawodowych,
- warsztatach praktycznego poszukiwania pracy dla osób, które ukończyły szkolenia zawodowe.

Kompleksowe wsparcie proponowane osobom bezrobotnym i nieaktywnym zawodowo powoduje zwiększenie motywacji, poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości do poprawy swojej sytuacji materialno–bytowej (szczególnie poprzez podjęcie zatrudnienia).

Rezultaty osiągnięte w czasie realizacji projektu (w latach 2008-2013) przedstawia poniższa tabela.

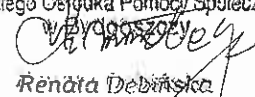
REZULTATY PROJEKTU SYSTEMOWEGO „Krok do przodu” w latach 2008-2013 (stan do 30.09.2013r.)

	REZULTATY	2008	2009	2010	2011	2012	2013 (stan do 30.09.13)	RAZEM
1	Liczba klientów pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach aktywnej integracji	124	214	484	672	656	73	2223
2	Liczba osób, które ukończyły uczestnictwo w KIS	nie dotyczy	nie dotyczy	141	259	296	193	880
3	Liczba osób, które zrealizowały pełen cykl zadań przewidzianych w CIS	20	10	26	25	25	30	1361
4	Liczba uczestników projektu (UP), które ukończyły warsztaty psychospołeczne	99	201	185	218	175	187	1065
5	Liczba UP, którzy ukończyli warsztaty kreacji wizerunku pracownika (autoprezentacja)	nie dotyczy	83	216	198	226	261	898
6	Liczba osób, które zrealizowały KGR (Konferencja Grupy Rodzinnej)	nie dotyczy	nie dotyczy	12	9	7	2	80
7	Liczba UP, którzy ukończyli warsztaty edukacyjno-terapeutyczne dla Dorosłych Osób Niepełnosprawnych	2	25	0	27	48	w trakcie	102
8	Liczba osób, które ukończyły warsztaty rewalidacyjno-terapeutyczno-edukacyjnych dla Rodzin Dotkniętych Niepełnospr.	nie dotyczy	nie dotyczy	35	27	10	10	82
9	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodzinnego	36	43	32	27	26	31	195

10	Liczba osób, które ukończyły doradztwo zawodowe	83	178	206	258	275	209	1209
11	Liczba UP, którzy ukończyli szkolenia zawodowe	52	128	139	163	164	w trakcie	646
12	Liczba osób, które zrealizowali kurs komputerowy	25	74	67	133	118	118	535
13	Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie (umowa o pracę, umowa cywilno-prawna)	41	35	62	186	177	25	526
14	Liczba osób, które podjęły inny rodzaj aktywności zawodowej (staż, przygotowanie zawodowe, praca sezonowa, dorywcza)	29	12	54	81	54	-	230
15	Liczba osób, które dzięki udziałowi w projekcie zaprzestała korzystania z pomocy społecznej	38	38	141	160	119	-	496

Z przedstawionej informacji wynika, że dzięki środkom pozyskanym na realizację projektu systemowego „Krok do przodu” 756 osób podjęło aktywność zawodową w różnej formie i dzięki temu ok. 300 osób z pomocy korzysta tylko okresowo. Nie bez znaczenia jest również fakt, że 496 osób usamodzielniało się i zaprzestało korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzą ewaluację i monitoring projektu. Osiągnięte rezultaty w trakcie realizacji projektu wskazują na skuteczność i trwałość kompleksowych form pomocy. Sukces tego przedsięwzięcia oraz oczekiwania społeczne wskazują potrzebę realizacji kolejnych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb klientów pomocy społecznej projektów.

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy

Renata Debińska